

KATOLIKUS KÁNTORLAPOK

Szerkeszti: Balogh P. Piusz OPraem,
a gödöllői Premontrei Szent Norbert Egyházzenei Szakközépiskolában

Nap, Hold, s fényes csillagok... — I.

„Ha szemedet az égre emeled és látod a napot, a holdat és a csillagokat, az egész égi sereget, ne essél kísértésbe, ne borulj le és ne imádd azt, amit az Úr, a te Istened minden népnek adott az ég alatt.” (Dt 4,19)

Az augusztusi teljes napfogyatkozás [1999. aug. 11. *A Szerk.*] kapcsán szinte minden publikációs fórum foglalkozott a ritka természeti jelenség magyarázatával és a hozzá kapcsolódó hiedelmekkel. Legutóbb az *Ararát* folyóirat lapja in jelent meg érdekes összefoglaló a napfogyatkozásról és az égitestekhez kötődő jelképekről. Bizonyára mindenki elgondolkozott azon, hogy valójában mennyire fontos az életünkben a Nap — hitbéli meggyőződéstől függetlenül. Ez a kérdés egész történelmünk során egyetlen vallást sem hagyott érintetlenül, mindegyik valamilyen formában belehelyezte a maga hitvilágába a Napot, a Holdat és a többi égitestet.

Az ősi nagy civilizációknál viszonylag egyszerű volt a helyzet: az égitesteket —jelentőségüknek megfelelően— istenként tisztelték. Egyiptom történetének egy szakaszában (Kr. e. 1377–1358) Ekhnaton fáraó egyfajta monoteizmus bevezetésével kísérletezett, amikor a Napot (Aton) tette meg egyetlen istennek. Kelet dualisztikus vallásaiban (pl. Zoroaszter-kultusz, Mithrasz-kultusz) a Nap már a fény, a jó jelképe és folytonosan harcban áll a rosszal, a sötétséggel. A némileg rokon ősi örmény hitvilágban Vahagn napisten volt a rossz legyőzője, elhárítója. Születéséről szól az első fennmaradt örmény verses legenda, a „Vahagn napisten születése”. Az ég–föld–víz–tűz őselemekből születő lángvörös hajú ifjú történetét az V. századi, már keresztény kultúrkörből táplálkozó Khoreni Mózes is lejegyzésre érdemesnek tartotta. A Sinai-hegyen történt kinyilatkoztatás (Ex 19,16–24) nyomán a zsidóság egyistenhite megszilárdult. A „tízparancsolat” kezdetén, az első parancsban Isten kinyilatkoztatta egyedüliségét és mindenekfeletti voltát, egyben kizárta más istenek tiszteletét (Dt 5,6–9). Az égitestek mint Isten teremtményei a maguk megfelelő szerepében vettek részt az emberek életében: „Te alkottad a holdat, hogy az időt mérje, és a nap is tudja, mikor nyugodjék le.” (Ps 104,19) A fény, a napkelet mint „jó” jelkép azonban megmaradt. A pusztai vándorlást vezető tűzoszlop iránya meg-

határozta a szent sátor, majd a salomoni templom építési irányát, de magának az imádkozásnak az irányát is (kelet felé fordulva).

Az ősegyház a szokások, külsőségek tekintetében sokban alkalmazkodott a zsidó hagyományokhoz. Az Apostolok Cselekedetei alapján tudjuk, hogy a tanítványok rendszeresen jártak a jeruzsálemi templomba, de az Úr parancsát, a kenyértörést házaknál végezték (Act 3,46). Szent Pál térítő útjai során is elsősorban a zsinagógákban hirdette az evangéliumot (Act 9,20). Így érthető, hogy a zsinagógai hagyományok hatással voltak az első keresztény gyülekezeti helyek és szertartások kialakulására. Ezek között fontos szerepe volt az ima és imahelyek irányítottságának: a hívek mind a zsinagógákban, mind az első keresztény templomokban kelet felé fordulva imádkoztak, s a Tóra felolvasása is ebben az irányban történt. A keresztény templomépítészetben az ún. keletelés (ti. hogy a templom tengelye kelet-nyugati irányú) az egész középkorban szigorú előírás volt, a keleti egyházrészekben ma is kötelező. A zsinagógai hagyományokhoz itt még egy római jelkép átértelmezése is párosult. A római mitológiában a Nap —Sol néven— önálló istenként szerepelt, aki fényes szekérével naponta keresztülvágtat az égen. A II–III. században már Rómában és szerte a birodalomban nagy számban éltek keresztények, akik naponta találkoztak a hivatalos államvallás ünnepeivel, szertartásaival, jelképeivel. A keresztény tanítással ellentétes többistenhitet, bálványimádást nem tették magukévá, viszont egyes jelképeket, ábrázolásokat igyekeztek a maguk számára is elfogadható módon értelmezni. Így lett pl. az ókori Orpheus alakjából a közkedvelt „Jó Pásztor” ábrázolás vagy a rituális táncot lejtő, kitárt karú római papból az „Orans” (imádkozó) hívő képe. Sol napisten új tartalmát szépen mutatja egy III. századi római katakombamozai: a szekéren vágató napisten helyén már Krisztus dicsőséges alakja jelenik meg, a „Sol invictus”, a Győzedelmes Nap. Szerencsés módon szinte ezzel egy időből, a III. század elejéről írásos forrás is rendelkezésünkre áll az említett jelképi átértelmezéséről. A Didascalia Apostolorum (220 k.) sorai között olvashatjuk: „Kelet felé fordulva kell imádkoznotok, mint tudjátok, és írva vagyon: mondjátok dicséretet az Istennek, aki felszállt az eget egébe kelet felé.” A továbbiakban a keresztény tanítás keretei között fejlődött és teljesedett a nap- és fényszimbolika a középkor folyamán.

Guzsik Tamás

(Megjelent az Örmény Egyházi Hírlevél 1999. szeptember 30-i számában)

Robert Sarah bíboros: Forduljon ismét kelet felé a szentmise!

Dan Hitchensnek a Catholic Herald-ban megjelent cikke Robert Sarah bíborosnak (a Rítus Kongregáció, mai nevén: Istentiszteleti és Szentségi Fegyelmi Kongregáció prefektusának) a Londonban tartott Sacra Liturgia konferencián 2016. július 5-én elhangzott felszólalását összegzi.

A Szentszék liturgikus cselekményekért felelős főtisztviselője kijelentette: a papok „mind az Egyház, mind pedig a hívek számára üdvös” dologként kell lássák a javasolt változást. Robert Sarah bíboros, a Szentszék liturgiáért felelős főtisztviselője arra kérte a papokat, hogy kezdjék el a szentmiséket kelet felé fordulva mondani, ahelyett, hogy a hívek közössége felé fordulva tennék. A javasolt reform kétségtelenül a legnagyobb súlyú, mióta XVI. Benedek pápa *Summorum Pontificum* kezdetű motu proprioja 2007-ben nagyobb szabadságot adott a papoknak, hogy a római rítus hagyományos formája szerint misézzenek.

A guineai bíboros, aki az Istentiszteleti Kongregáció prefektusa, a Londonban megrendezett *Sacra Liturgia* konferencián beszélt a jelenlévő papokhoz. Kijelentette: „Nagyon fontos, hogy, amilyen gyorsan csak lehet, visszatérjünk ahhoz a gyakorlathoz, amikor a papok és a hívek együtt ugyanabba az irányba fordulnak, kelet felé, vagy legalábbis a templom apszisa felé, az Úr felé, aki jön.” A bíboros így folytatta: „Arra kérem Önöket, hogy, ahol csak lehet, vezessék be ezt a gyakorlatot.” Kijelentette: „Szükség lesz bölcsességre és katekézisre is.” Azt is mondta, hogy a lelkipásztorok „bízzanak abban, hogy a javasolt változtatás mind az Egyháznak, mind pedig a híveknek üdvös”. „Az Önök saját pasztorális döntése fogja meghatározni azt, hogy hogyan és mikor lesz ez lehetséges, de talán ezen év adventjének első vasárnapján lenne a legmegfelelőbb bevezetni ezt a rendelkezést, mikor találkozunk az Úrral, aki «el fog jönni» és «aki nem késlekedik».” Hosszan tartó taps kísérte ezeket a szavakat a konferenciateremben.

Sarah bíboros már korábban is beszélt az *ad orientem* istentisztelet értékeiről, kijelentve, hogy alapvetően lényeges, hogy „a pap és a hívek együtt kelet felé nézzenek” a felajánlástól kezdve. Ám az, hogy advent első vasárnapját határozta meg kezdő időpontnak, mely idén november 27-ére esik, sürgető jelleget ad szavainak, melyek az ilyen formájú istentisztelet bevezetését kérik. A Sarah bíboros után felszólaló Dominique Rey, Fréjus-Toulon püspöke kijelentette, hogy bár ő „csak egy egyházmegye püspöke”, miséit a katedrálisában *ad orientem* fogja végezni, és levélben fogja egyházmegyéjének papságát arra bátorítani, hogy hasonlóan cselekedjenek.

Sarah bíboros megemlítette: Ferenc pápa felkérte arra, hogy kezdje el a „reform reformját”, azaz a II. vatikáni zsinatot követő liturgikus reformok adaptációját tanulmányozni. A bíboros közölte: a vizsgálódásnak célja, hogy a „római rítus mindkét formáját gazdagítsa”. Sarah bíboros azt is elmondta, hogy sok liturgikus tanulmány arra a következtetésre jutott, hogy néhány, a II. vatikáni zsinatot követő liturgikus újítást „lehet, hogy a korszellemet követve alkottak meg”, és ezek az újítások „túlmentek azon”, amit a zsinati atyák a *Sacrosanctum Concilium* liturgikus konstitúcióban megfogalmaztak. Azt is hozzátette, hogy „a liturgiában nagyon súlyos félreértelmezések” váltak lassan gyakorlattá, annak a szemléletmódnak köszönhetően, amely az Isten helyett az embert helyezte a középpontba.

„A liturgia nem rólad vagy rólam szól”, jelentette ki a konferencia résztvevőinek Sarah bíboros. „A liturgiában nincs helye saját identitásunk vagy eredményeink dicsőítésének, sem pedig saját kultúránk és helyi vallási szokásaink előtérbe helyezésének vagy magasztalásának. A liturgia mindenekelőtt Istenről és arról szól, mit ő tett értünk.”

A bíboros *Josef Ratzinger* idézve kijelentette: „Korunk legközvetlenebb veszélye az, hogy elfeledkezünk Istenről.” Sarah bíboros hangsúlyozta a „folytonosság hermeneutikáját”, kijelentve, hogy szükséges a *Sacrosanctum Concilium* teljes végrehajtása: „A zsinati atyák nem forradalmat, hanem fejlődést akartak. A bíboros külön kiemelt pár jó példát, megemlítve a Walsinghami Missziónyunk Ordinariátust mint példát arra, hogy a különböző hagyományok hogyan gazdagíthatják az Egyházat.

Azon megjegyzéseiben, amelyeket a bíborosnak már nem volt elég ideje elmondani, de amelyek később megjelentek a Sacra Liturgia konferencia facebook-oldalán, buzdított arra, hogy a konszekrációkor és a szentáldozás során térjünk vissza a térdelés gyakorlatához. „Ott, ahol a térdelés és a térdhajítás eltűnt a liturgiából, vissza kell állítani, különösképpen, amikor magukhoz vesszük a Legszentebb Urat a szentáldozásban.”

*A némileg módosított fordítás forrása: a Juventutem Magyarország honlapja
(<http://juventutem.hu>)*

*A bíboros előadásának teljes szövege angolul:
<http://www.catholicherald.co.uk/news/2016/07/12/full-text-cardinal-sarah-at-sacra-liturgia-conference/>*

Mire való a gregorián?

(jegyzet)

Lassan már egy éve történt. Egy novemberi szombaton ünnepségre siettem egy jó barátommal. Ahogy a cél felé közeledtünk, menet közben elkértem tőle a meghívót, hogy rápillanthassak a programra. Kibontottam a borítékot, és kivettem a félbehajtott lapot. Az első pontban ez állt: „12:00 — Gregorián zsolozsma (sexta)”.

Éppen időben érkeztünk. A kis kápolna bejárata előtt egy csapat karingbe öltözött gimnazista fiú készülődött a bevonulásra. Áthaladva rajtuk beléptünk az ódon falak közé, ahol már szinte állóhely sem maradt.

Aztán megkezdődött az énekesek bevonulása. Micsoda figyelem és rendezettség! Példát vehetne róluk az én szkolám is — gondoltam magamban. Ahogy elhelyezkedtek a stallumokban gyorsan körbepillantottam, hátha valahol látok még egy szabad kottát, hogy bekapcsolódhassak. Sajnos már nem jutott... Ám ahogy jobban megfigyeltem, nem is juthatott, mert még a jóval korábban érkező, ülőhelyhez jutó vendégek keze is üresen állt.

Nem volt időm sokat morfondírozni ezen, mert kezdődött a zsolozsma. Vagy öt-hat atyát is felismertem a tömegben, kíváncsian pillantottam körbe, hogy vajon melyikük fogja vezetni az imádságot. Legnagyobb meglepetésemre azonban a karnagy indította a kezdőfohászt: „Deus, in adiutorium meum intende!” A szextát a karinges fiúk énekelték latinul, két félkarban váltakozva. Ezalatt az összegyűlt tömeg hallgatott és figyelt... Papok, karnagyok, zenészek, kórustagok... Mind némán! Talán liturgia helyett koncertre érkeztem?! Amire emlékeztem fejből, azt azért megpróbáltam finoman —félig magamban— velük énekelni, de igyekeztem alig hallható maradni, nehogy valakit zavarjak vele.

A hora vége felé, ahogy az egyik szólista a verzikus éneklésébe kezdett, újra reménykedni kezdtem: talán a könnyörgést majd átveszi az énekesektől valamelyik atya... De újra csalódnom kellett! A kórusvezető elrecitálta a könnyörgést, majd a Benedicamus után a kórus kivonult...

A tömeg néma csendben állt egy darabig, majd egy közülük rákezdett a csángó gregorián Úrangyalára. És ekkor az összegyűlt nép ajka megnyílt, és zenegeni kezdett a templom. Akik eddig némán álltak, most énekelve imádkoztak. Nem volt ekkor már sem hiba, sem tévesztés, sem mesterkélt karmesteri mozdulatok, hanem az emberi természetből fakadó egyszerű és őszinte imádság! És igen, az emberek eléneklik a gregoriánt. Feltéve, ha hagyják nekik...

Farkas Domonkos

Egyházzenei Továbbképző Napok — Sümeg, 2016. június 16–19.

Idén egy régi hagyomány éledt újjá, hiszen hasonló júniusi egyházzenei továbbképzést már a '80-as évektől kezdve rendszeresen megrendeztek Esztergomban, *Dobszay László* vezetésével. Ezek az alkalmak nem csak a jelenlévők szakmai fejlődését, új anyagok megismerését szolgálták, hanem találkozási lehetőség és fórum voltak azoknak, akik évközben elkötelezetten szolgálták a liturgikus zenét. A '90-es évek végén *Balogh Piusz OPraem* vette át a szervezés feladatát, a helyszín pedig 1999-től több alkalommal Zsámbék, végül két alkalommal Balassagyarmat lett, ahol az utolsó továbbképzés 2004-ben volt.

Több mint tíz év elteltével úgy tűnt, hogy újra érdemes lenne nyár elején egy egyházzenei továbbképzést szervezni, így a Magyar Egyházzenei Társaság a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemmel összefogva már 2015 őszén elkezdte szervezni az eseményt, amelyet ezúttal 30 órás pedagógiai továbbképzésként is meghirdetett a Metronom Kht.

Kántorokat, egyházzeneszereket, szőlavezetőket, ének-zene és hittanárokat szólítottunk meg, akik szép számmal jelentkeztek, így a helyszínnek választott sümegi ferences kolostor teljesen megtelt. Az ország különböző pontjairól érkezett résztvevők (Ajka, Budapest, Dunakeszi, Dusnok, Göd, Gödöllő, Hajós, Komló, Máriabesnyő, Nemesgulács, Vecsés, Pécs, Pécsvárad, Sásd, Szabadka,

Székesfehérvár, Szombathely, Teskánd, Tura, Veszprém) naponta szentmisén és négy imaórán vettek részt. Ezentúl összesen tizenhárom előadás és egy koncert alkotta a program szakmai részét.

Az előadások címei (témái) az alábbiak voltak: *Baán István*: (A keleti liturgia), *Balogh Piusz OPraem*: Népszolozsma, *Barsi Balázs OFM*: (Lelkigyakorlatos beszéd), *Bubnó Tamás* — *Mezei János*: Énekes Iskolák az egyházzene-oktatás szolgálatában; (*Déri Balázs* [elfoglaltsága miatt nem tudott részt venni] —) *Földváry Miklós István*: Elvesztett és veszélyeztetett keresztény rítusok a Közel-Keleten; *Farkas Domonkos*: Lehet-e a gregorián zenei anyanyelv?!; *Kocsis Csaba*: Szkolák alapítása és működése a gyakorlatban; *Madas Edit*: Liturgikus szövegeink a hagyomány tükrében; *Medgyesy S. Norbert*: A népénekvariánsok és a megélt valóságosság alkalmainak lelkisége és fontossága; *Merczel György*: Gregoriántörténet 50 percben; *Mezei János*: Könnyű liturgikus (többarcú) középkori többszólamúság; *Szoliva Gábor OFM*: A zsoltárok helye a keresztény istentiszteletben — biblikus és liturgikus bevezetés; *Tardy László*: Elágazások és találkozások az elmúlt 50 év magyar katolikus egyházzenejében.

A *Schola Academica* a következő műsort énekelte június 18-i hangversenyén: Ab aeterno ordinata (antifóna), Solem iustitiae (responzórium), Alleluia Fuit virgo (kétszólamú Alleluia), Missus Gabriel (sequentia), Exsurgens autem Maria (antifóna), Paranympus (kétszólamú középkori kanció), Verbum caro (kétszólamú középkori kanció), Adorna thalamum (processziós antifóna), Planctus (Mária-siralom), Regina caeli/Cum laetae mentis (tropizált Mária-antifóna), Alleluia Assumpta est (Alleluia), O decus (responzórium), Alleluia Dulcis mater (Alleluia), Mira mater (sequentia), Ave regina caelorum (antifóna), O regina (háromszólamú kanció).

Farkas Domonkos

Egyházzenei továbbképző napok Sümegen — egy kántor szemével

Szerencsésnek tartom magamat, hogy június közepén (16–19-ig) el tudtam menni Sümegre, az ott megrendezett *Egyházzenei Továbbképző Napokra*. Egyházközségünk egyik tagja hívta fel rá a figyelmemet, és a szervezői-előadói gárda névsorát böngészve úgy döntöttem, hogy megpróbálok elszakadni erre a négy napra. Barsi Balázs ferences atya kolostora kiválóan alkalmas arra, hogy az ember pár napra hátra hagyja az otthoni közeget, a mindennapos problémákat, feladatokat. A rendház belső udvara, a templom és a lakhelyünkül szolgáló szerzetesi cellák biztosították azt a nyugodt légkört, azt a hátteret, amely a szent zenéről való gondolkodáshoz szükséges. A regisztrációt követően csütörtök délután kezdődött a program közös vesperással és kompletóriummal, majd *Tardy László* karnagy úr áttekintő előadását hallgathattuk meg az elmúlt 50 év magyar katolikus egyházzenejének konfliktusoktól terhes évtizedeiről.

A továbbképző —többnyire frontális, olykor közös énekléssel kiegészített— előadásaihoz szervesen kapcsolódtak a helyi hívő közösséggel megélt ima-órák és szentmisék, amelyekre a templomban került sor. Az előadók sokféle témát érintettek, természetesen a liturgia zeneisége volt a közös pont. Többször szóba került a zsolozsma, illetve a zsoltározás fontos szerepe és helye a katolikus liturgiában. A Zsoltárok könyve Krisztus által keresztény értelmezést kapott, ezt az értelmezést kell a végzett liturgiában kibontani, megélni. Nem könnyű a feladat, hiszen az eredeti szöveg szerzőinek kulturális hátterét, a zsidó nép kanonizált értelmezését egy átlagos háttértudással rendelkező keresztény ember nem ismeri, és az idő sem nekünk dolgozik: egyre távolabb kerülünk ettől a kortól, ettől a kultúrától. A zsolozsmát szívvel kell elsősorban megfogni: A ciklikusan visszatérő szövegek egyre mélyülő ismeretté válhatnak, akár megfelelő háttérképzettség nélkül is.

Hallhattunk a szkólázás gyakorlati oldaláról, a gregorián történetéről, a nép-énekek szerepéről és helyes előadásmódjukról, valamint a kántoroknak elérhető kíséretes könyvekről is áttekintést kaptunk (Szent vagy Uram! *kontra* Éneklő Egyház), de talán a legmegdöbbentőbb az volt, mikor a záró előadásban a Közel-Kelet egy-egy közel kétezer éves templomáról láttunk képanyagot, illetve hallottunk ott rögzített zenei anyagot. Szívszorító, hogy ezeket a templomokat mára már földig rombolták, a felvételeken hallható emberek pedig vagy elmenekültek, vagy a templomukkal haltak.

A program sűrű volt, mégsem fárasztó, egyrészt a megfelelő mennyiségű kávénak köszönhetően, másrészt a mozgalmas napirend miatt: reggel, délben és este a templomban gyülekeztünk közös imádságra, az ebédet és vacsorát pedig egy közeli étteremben kaptuk. A kolostor hűvöse is sokat segített abban, hogy frissen vegyünk részt az előadásokon.

Nem csak azért volt jó a továbbképző, mert színvonalas, elgondolkodtató előadásokat hallgathattunk, hanem mert összehozott olyan szakmabeli embereket az ország minden részéről (Budapest, Szombathely, Pécs, Balaton-felvidék, Veszprém, Székesfehérvár), akik egyébként nem találkoztak volna. A közös étkezések alatti tapasztalatcserék, egymás küzdelmeinek meghallgatása lendületet adott a következő időszakra, ötletekkel és plusz erővel látott el engem is. „Ti hogyan szoktátok?” — hangzott el sokszor különböző kántori gyakorlatok kapcsán. „Mit énekel a nép? Mit nem? Hogyan lehet őket motiválni? Milyen a kapcsolat a pappal? Mik a nehézségek, mik az örömek?” Jó volt hallani, milyen sokféle ordináriumot ismer egy-egy kisebb falu gyakorló híveinek közössége, illetve milyen gazdag lehet egy-egy helyi hagyomány, melyet az egyszerűbb zeneisége ellenére is fontos megőrizni.

Az egyházzene és a kántor feladata az, hogy a liturgiát szolgálja, hogy az Isten és ember közötti párbeszédet segítse, elmélyítse. Azt éreztem, hogy akik a továbbképző napokon részt vettek, valóban így gondolják, nem szétválni akarják magukat, nem az a céljuk, hogy a templom akusztikája által felerősítve saját hangjukban gyönyörködjenek.

Nagy öröm volt számomra, hogy *Barsi Balázs* atya végig velünk maradt a továbbképző idejére. Hozzászólásaival meg-megvilágította az éppen előkerülő témát, mélységet adott neki. A többi előadó és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tanszékének tanárai is szinte résztvevőként kísérték végig ezt a pár napot. A közösen énekelt imaórák és a szentmisék orgonistái közülük, illetve a szervezők közül kerültek ki.

A továbbképző jó hangulatban, családias légkörben telt. A reggeliző asztal megterítése és lepakolása a résztvevők közül önkéntesen került ki, az imaórák előénekesei közé is bátran lehetett jelentkezni. Egy ilyen jellegű továbbképző nagyon hasznos bárkinek, aki egyházzenevel foglalkozik elméletben vagy gyakorlatban. A jövőben azonban fontos lenne teret adni a kölcsönös bemutatkozásnak és a diskurzusnak is. Így lehetőség lenne egymás problémáinak megbeszélésére, illetve az előadók —sokszor kinyilvánítás-szerű— kijelentéseinek finomítására egy-egy ellentétes nézőpont meghallgatásával is. Figyelni kell persze, hogy valódi ellenpont —ne pedig homofónia és végképp ne kakofónia— alakuljon ki. Ha jövőre megrendezik, igyekszem ismét elmenni.

Wittner Balázs, a budapest-rómaiüirdői plébánia egyik kántora

Zsolozsmatábor Gyergyószárhegyen

Zsolozsmatábornak adott otthont 2016. június 23–26. között a festői környezetben fekvő gyergyószárhegyi ferences kolostor. A két szervező —*Gegő Juliánusz OFM* és *Szoliva Gábor OFM*— hívására közel negyven ember —szerzetes, házaspár, fiatal és idős— költözött be négy napra a rendház falai közé, hogy az itt töltött időt a megszentelő liturgiában élje meg. A szentmise mellett hat nappali imaóra (laudes, tercia, szexta, nóna, vesperás és kompletórium) és az éjszaka közepén, két órakor énekelt matutínium tagolta a tábor napjait, amelyet egy-egy előadás egészített ki. A résztvevők ellátásáról —igen nagylelkűen— a házigazda, *Laczkó-Dávid Anaklét OFM* gondoskodott.

A liturgikus ünneplés középpontjában Keresztelő Szent János állt, akinek születése után megnyílt apjának, Zakariásnak szája. Most a róla szóló liturgikus énekek által nyílt meg a résztvevők ajka is az istendicséret éneklésére. A tábor második vesperásán már érezhetővé vált: A résztvevők —gyakorlattól és énektudástól függetlenül— úgy éneklük egy szívvel és lélekkel a zsolozsmát, mintha mindig is ezt tették volna.

A tábori program különlegessége volt, hogy —az egyes zsolozsmahórák között— a résztvevők felváltva, folyamatosan recitálták a teljes zoltároskönyvet, így a templom állandóan imádsággal telt meg, éjjel és nappal egyaránt.

Balázs Katalin a *Gyergyói Hírlap* és a *Vasárnap* című online katolikus hetilap újságírója a résztvevők beszámolóiból így válogatott: „Ezt a tábort nem úgy kell elképzelni, hogy esténként tábortűzet gyújtunk, borozgatunk, nótáztatunk. Ez a tábor egy utalás a Táborhegyre, ahová Jézus Pétert, Jakabot és Jánost felvitte imádkozni. Mi is ezért jöttünk Gyergyószárhegyre közel negyven fős csapattal, huszonévestől hetvenévesig, papoktól szerzetesekig, nővérekig és szabad állapotúakig” — fogalmazott *Gegő Juliánusz* ferences testvér. [...] A résztvevők pedig így nyilatkoztak a táborról: „Nagyon szép tapasztalatom volt, amint a templom otthonná változott, benépesült, otthon éreztük magunkat éjjel-nappal. S az apostolokkal mondhattuk: «Jó nekünk itt lenni!»” „A zsoltárok világa kimeríthetetlen valóság. Csodálatos látni, ahogy előkerülnek a régi szavak, és mindig új értelmet nyernek. Ez friss, a mondanivaló aktuális.” „Ha kinézek az ablakon, látok egy szeletet. De ha kimegyek, látom az egészet. Ilyen volt zsoltárok tekintetében ez a tábor.” „Megijedtem, hogy Isten hangját hallom. Azt kértem, hogy ne megijedjek, hanem megértsem.” „Ez a tábor a hétköznapi taposómalomból való átlépés a jó Isten szele által hajtott malomba.” „Itt találkoztam önmagammal. Valami megújult bennem.”*

Farkas Domonkos

* Megjelent a *Gyergyói Hírlap* 2016. június 30-ai számában és a *Vasárnap* című online katolikus hetilapban.

